

Minister Sportu i Turystyki

BM-WRP.054.50.2024

Warszawa, dnia 25 lipca 2024 r.

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

na wstępie pragnę podziękować za przekazane sugestie i propozycje działań mających na celu wsparcie finansowe i rozwój turystyki społecznej przy udziale podmiotów administracji publicznej oraz partnerów społecznych. Z wielką uwagą zapoznałem się z wytycznymi wskazanymi w dezyderacie, odnotowując z satysfakcją, że zapowiedziany i przyjęty model funkcjonowania Ministerstwa Sportu i Turystyki jest zbliżony z oczekiwaniami i potrzebami wyrażonymi w treści dezyderatu.

W odpowiedzi na dezyderat nr 1 z dnia 8 maja br. Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki, poniżej przedstawiam stanowisko Ministerstwa Sportu i Turystyki:

Ad. 1

Turystyka społeczna w praktyce okazuje się być złożonym zagadnieniem, w znacznej mierze mającym charakter interdyscyplinarny, którego ramy organizacyjne, finansowe bardzo często wychodzą poza wymiar stricte turystyczny, współistniejąc ściśle z innymi obszarami funkcjonowania państwa, jak np. ochrona zdrowia, edukacja, transport – w różnym zakresie i natężeniu. Najważniejszym wymiarem turystyki społecznej są inicjatywy na rzecz likwidacji lub ograniczenia barier uniemożliwiających zainteresowanym osobom korzystanie z przysługującego im prawa do turystyki.

Obecnie działaniami w zakresie turystyki społecznej zajmuje się szereg instytucji – zgodnie z szerokim zakresem tego zjawiska. Mając świadomość sytuacji legislacyjnej należy wskazać, że kwestia przypisania turystyki społecznej do działu administracji rządowej – turystyka będzie mieć znaczenie jedynie formalne. Turystyka społeczna obejmuje szerokie grono odbiorców, tj. dzieci i młodzież, rodziny w specjalnej sytuacji materialnej, osoby niepełnosprawne i ich opiekunów oraz osoby starsze. W związku z powyższym inne resorty zgodnie z właściwością realizują zadania dedykowane dla poszczególnych beneficjentów turystyki społecznej. Dla przykładu Ministerstwo Edukacji Narodowej w 2023 r. dysponowało budżetem dedykowanym dla działań wpisujących się w definicję turystyki społecznej na kwotę ok. 152 mln złotych, ponadto Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w 2022 r. na działania związane ze wsparciem rodzin w ramach różnego rodzaju programów wydatkowało 62,3 mld zł.

Dodatkowo najpopularniejszym typem świadczenia powiązanych z turystyką społeczną są dotowane pośrednio w formule usług rzeczowych pobyty lecznicze i sanatoryjne. Jako przedsięwzięcia rehabilitacji leczniczej lub w ramach prewencji rentowej dystrybuuje je i finansuje (lub dotuje):

- Narodowy Fundusz Zdrowia,
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych,
- Kasa Rolniczych Ubezpieczeń Społecznych.

Z kolei turnusy rehabilitacyjne dotuje:

- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Publiczne i niepubliczne podmioty zarządzające domami opieki, np. Caritas.

Łączna kwota wydatków (finansowań i dofinansowań) NFZ, ZUS i KRUS do wyjazdów uzdrowiskowych w 2023 r. wyniosła blisko 1,24 mld zł. Dofinansowanie pobytów uzdrowiskowych dla grupy osób starszych wyniosło ok. 786 mln zł, a dzieci i młodzieży ok. 29 mln zł.

Ponadto, istnieją podmioty sektora społecznego, które również realizują programy i założenia turystyki społecznej, takie jak:

- PTTK,
- Polskie Towarzystwo Schronisk Młodzieżowych,
- Związek Harcerstwa Polskiego,
- Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej,
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci,
- Krajowe Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe.

W nawiązaniu do wyżej zaprezentowanych wartości finansowych, kwota 8 mln złotych pochodzących z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej, przeznaczana na realizację przez Departament Turystyki w Ministerstwie Sportu i Turystyki programów dedykowanych turystyce społecznej jest niewielka, co skłania do refleksji nad słusznością rozszerzenia działu administracji rządowej - turystyka o turystykę społeczną.

Ad. 2

Zwiększenie środków finansowych pochodzących z budżetu państwa na rok 2025 zarówno dla części 40 - turystyka, jak też ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej jest działaniem priorytetowym. W przypadku środków FRKF w projekcie planu finansowego funduszu na 2025 r. ujęto kwotę 20 mln zł jako środki przeznaczone na realizację zadań w zakresie turystyki społecznej sprzyjającej aktywności fizycznej społeczeństwa – co stanowi ponad dwukrotne zwiększenie puli środków na ten cel (w 2024 r. w planie funduszu na ten cel przeznaczono 8 mln zł.) Tak znaczne zwiększenie budżetu pozwoli na realizację zadań publicznych z zakresu turystyki w sposób bardziej efektywny, punktowy i dedykowany dla poszczególnych sektorów branży turystycznej oraz beneficjentów turystyki społecznej. Ostatecznie potwierdzenie kwoty 20 mln zł na turystykę społeczną potwierdzone będzie po przyjęciu budżetu Państwa na 2025 rok.

Ad. 3

Turystyka społeczna jest dziedziną związaną ściśle z polityką społeczną, ponieważ wpływa na kształtowanie relacji społecznych, integrację społeczną oraz promowanie solidarności i odpowiedzialności społecznej. Turystyka społeczna powinna znaleźć należyte miejsce w polityce społecznej, tak by mogła stać się narzędziem długofalowych działań państwa na rzecz zaspokajania potrzeb obywateli i rozwiązywania ważnych problemów społecznych w ramach poszczególnych polityk szczegółowych (np. opieki społecznej, rodzinnej, ochrony zdrowia, oświatowej, prewencji i zwalczania patologii). Dlatego też współpraca międzyresortowa w obszarze turystyki społecznej winna obejmować działania takie jak:

- wspólne opracowywanie strategii rozwoju turystyki społecznej, w ramach której resorty i instytucje mogą dzielić się swoimi doświadczeniami i pomagać w opracowaniu skutecznych działań,
- wspieranie inicjatyw społecznych i lokalnych organizacji zajmujących się turystyką społeczną poprzez wsparcie finansowe, szkolenia, czy promocję ich działań,
- tworzenie partnerstw między sektorem publicznym, prywatnym i społecznym w celu promowania turystyki społecznej oraz wspólnych projektów i inicjatyw.

Departament Turystyki Ministerstwa Sportu i Turystyki w 2023 r. zrealizował niżej wymienione 2 programy finansowane ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej (podstawa prawna: art. 86 ust 4 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych oraz § 11 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sportu i Turystyki z dnia 12 sierpnia 2019 r. w sprawie przekazywania środków z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej):

- 1) Program rozwoju turystyki społecznej sprzyjającej aktywności fizycznej społeczeństwa – upowszechnianie turystyki osób starszych, dzieci z domów dziecka oraz dzieci z niepełnosprawnościami i ich opiekunów oraz szkolenia dla osób pracujących w turystyce z osobami ze szczególnymi potrzebami.
- 2) Program rozwoju turystyki społecznej sprzyjającej aktywności fizycznej społeczeństwa – renowacja oraz wytyczanie nowych szlaków turystycznych.

Natomiast w dniu 31 maja 2024 r. Minister Sportu i Turystyki ogłosił Program „Polskie szlaki turystyczne” - edycja 2024. Ponadto, trwają prace nad ostateczną redakcją i określeniem priorytetów Programu „Turystyka bez barier”. Planowany termin ogłoszenia ww. programu to sierpień 2024 r.

Warto podkreślić, że programy finansowane ze środków FRKF (zgodnie z właściwością resortu) powinny wpływać z dotychczasowych doświadczeń i praktyk oraz współpracy z organizacjami pożytku publicznego i być komplementarne wobec inicjatyw podejmowanych przez inne instytucje. Dla Ministerstwa Sportu i Turystyki - Departamentu Turystyki jest to zadanie nowe (realizowane od 2023 r.), dlatego szeroko pojęta współpraca z poszczególnymi działami administracji rządowej i innymi instytucjami w zakresie turystyki społecznej winna obejmować określenie właściwego modelu interwencji państwa w tym obszarze (określenie potrzeb, priorytetów, modeli interwencji, skali potrzeb, itp.).

Niemniej MSiT - Departament Turystyki w ramach swoich kompetencji stara się rozwijać ideę turystyki społecznej z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju przy współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami społecznymi oraz instytucjami otoczenia biznesu.

Celem wspólnych wysiłków jest aktywizacja środowisk lokalnych w udostępnianiu wypoczynku osobom społecznie wykluczonym i stworzenie świadomego społeczeństwa obywatelskiego.

Ad. 4

Obecnie, Polska nie posiada aktualnego dokumentu strategii rozwoju turystyki. Ostatni program rozwoju turystyki obowiązywał do roku 2020. Niestety poprzednie kierownictwo zaniechało tworzenia strategicznego dokumentu. Z uwagi na okres pandemii COVID-19 i wybuch wojny w Ukrainie priorytetowym działaniem było ratowanie branży turystycznej i wprowadzanie mechanizmów pomocowych ad hoc, przez co nie znaleziono przestrzeni na prowadzenie prac nad strategią.

Dlatego też niezbędne jest opracowanie proaktywnego i przekrojowego programu rozwoju turystyki, jako elementu polityki rozwoju, koordynowanego przez Ministerstwo Sportu i Turystyki. Dzięki strategii możliwe będzie ograniczenie fragmentaryzacji rynku turystycznego poprzez stworzenie zintegrowanego podejścia wspierania gospodarki turystycznej jako źródła aktywizacji wokół produktów, czy usług turystycznych, zarówno obszarów miejskich, jak i wiejskich. Program taki pozwoli rozwinąć innowacyjność oraz kreatywność sektora turystyki, przy włączeniu przedstawicieli biznesu turystycznego (w tym przede wszystkim MŚP), JST oraz stowarzyszeń i organizacji sektora turystyki.

Aktualnie Ministerstwo Sportu i Turystyki pracuje nad założeniami do strategii rozwoju turystyki dla Polski z perspektywą do roku 2036. Wstępne analizy wskazują, że dokument strategiczny obejmował będzie poniższe obszary działań tj.:

- zrównoważony rozwój,
- innowacyjność,
- transformacja cyfrowa,
- promocja unikalnych atrakcji krajowych,
- infrastruktura turystyczna, w tym zapewne dostosowanie istniejącej infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz inwestycje w rozwój szeroko rozumianej infrastruktury turystycznej,
- turystyka społeczna.

Ponadto, opracowanie strategii rozwoju turystyki z perspektywą do 2036, powinno nastąpić przy zachowaniu zgodności w tym zakresie z aktualnymi dokumentami strategicznymi, planistycznymi i programowymi szczebla wspólnotowego oraz krajowego. Podstawy prawne regulujące tryb prac nad przygotowaniem dokumentu strategicznego w sektorze turystyki reguluje ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, w tym zakres zagadnień, które powinien w szczególności obejmować ten dokument oraz tryb prac nad jego przygotowaniem (w tym art. 9pkt 3, 13, 13 a i 14). Warto podkreślić, że tworzenie strategii jest procesem czasochłonnym, wymagającym ścisłej współpracy z Interesariuszami ww. dokumentu.

Osobiście turystykę społeczną postrzegam jako istotny element strategii rozwoju polskiej turystyki – w perspektywie do 2036 r. i przy każdej możliwej okazji staram się zachęcić do współpracy przy jej tworzeniu różne resorty i instytucje, mogące podzielić się swoimi doświadczeniami w tym zakresie.

Ad. 5

Wspomniana strategia winna określać model interwencji państwa w ramach rozwoju turystyki społecznej ze wskazaniem modeli współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w sferze turystyki i krajoznawstwa.

Podsumowując powyższe, niezmienną intencją jest wspieranie inicjatyw społecznych i lokalnych organizacji zajmujących się turystyką społeczną poprzez wsparcie finansowe, szkolenia czy promocję ich działań, animację tworzenia partnerstw między sektorem publicznym, prywatnym i społecznym w celu promowania turystyki społecznej oraz wspólnych projektów i inicjatyw. Liczę przy tym na dalsze wsparcie w tym zakresie Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki oraz Pana Przewodniczącego, tak aby finalnie wypracować rozwiązania systemowe, które umożliwią maksymalnie efektywną alokację środków finansowych.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra
Piotr Borys
Sekretarz Stanu
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Do wiadomości:

Pan
Tadeusz Tomaszewski
Przewodniczący Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki

KPRM – Departament Spraw Parlamentarnych